

TIDSSKRIFT
for
TEXTILTEKNIK
UDGIVET AF DANMARKS TEXTILTEKNISKE FORENING

12. ÅRGANG (1954)

BLADUDVALGET:

Direktør, dr. phil. *Ed. Særens* (formand) — ingeniør *Sv. Fleischer*, M. Ing. F. — civilingeniør *B. B. Korzen* — civilingeniør, dr. techn. *Kristen Bo* — civilingeniør *Aage Hannover* — civilingeniør *E. Frydlund* — textilingeniør *Jørgen Starcke* — kontorchef *Poul Stern* — ekspeditionssekretær *E. Hammershøj* — civilingeniør *Jørgen Mackeprang* — textilingeniør *Aage H. Klem* — civilingeniør *E. Franck* — kontorchef *Herluf Sahlertz* — driftsleder *K. A. Funder* — civilingeniør *J. V. Jørgensen* — fabrikant *Andreas Rosenberg*.

REDAKTION: Civilingeniør *V. Ahrend Larsen*, Danmarks tekniske Højskole.

maskine, sådan som den bruges f. eks. på øerne i Nordatlanten ud for Vestskotland, og relativ billig, 5-6.000 kr., til fåreavlsstationen. Samtidig blev der sendt nogle rokke og en elektrisk dreven spindemaskine med 8 spindler tilligemed nogle håndstrikkemaskine mekanisk flyveskytte samt en håndstrikkemaskine hovedsagelig til fremstilling af trøjer. Alt skulle indtil videre installeres i fåreavlsstationens bygninger, og interessen for disse ting oparbejdes herfra.

Allerede det følgende år blev der også af fåreholderne i Igaliko og Kagssiarssuk — hvor der hvert sted holdes 2-3000 får — bestilt kartemaskiner, som den allerede leverede. Spinderokke og håndvæve fandtes i forvejen. Fåreavlsstationen indberettede, at interessen er stigende, efterhånden som de forskellige hjemmeproducenter får prøvet at spinde med det maskinkartede uld, og ved Igaliko har virket så fremmede, at folk herfra jævnlig — som tidligere uldgyderne i Danmark — falbyder deres varer på andre pladser. Også i Den kongelige grønlandske Handels butik i Julianehåb kan der købes ragsokker fremstille i Igaliko af grønlandsk uld. Det er nu heller ikke ualmindeligt at se folk fra Igaliko gå med hjemmestrikede trøjer såvel af den grovere såkaldte islandske type som af den finere færøske af den bløde napuld.

Allerede i besættelsens år, da der her i landet

gik en del grønlandere, som krigen havde afskåret fra at rejse tilbage til Grønland, tog de tidligere nævnte foreninger også hele det grønlandske uldbehandlingsystem op til behandling — og også anden husflid og håndgerning — og uddannede et par af disse som håndvæversker på selskabets væveskole. Efter krigens slutning er yderligere et par uddannede som håndgerningslærere, og som instruktører for deres landsmænd er de nu igang oppe i Grønland. Med grønlandernes medfødte fingerfærdighed og duellighed til husflid og broderi, vævning og syning er det sandsynligt, at der vil blive nået et godt resultat. Interessen for arbejdet og lysten til at dygtiggøre sig er der, og søgningen til undervisning er stor.

Det er da at håbe — og vente — at der i kommende år må blive opbygget en hjemmenvævning, som vil kunne hævde sig ved siden af tilsvarende arbejder inden for det øvrige danske rige, og at de grønlandske kvinder må mestre alt om ulden, fra den sidder på fåret til den svøber sig om grønlanderne, som trøjer eller tweedstoffer, strømper, vanter, halstørklæder og meget andet, således, at befolkningen, som for årtier siden for en stor del klædte sig i skind og pelsværk, igen kan drage fuld nytte af, hvad landet skaffer, uld og uldprodukter, som i de gamle nordboers tid.

Meddelelse fra Terminologicentralen

Udvalget for tekstilterminologi

Textilfabrikantforeningen har i samarbejde med Danmarks tekstiltekniske Forening samt Terminologicentralen nedsat et terminologiudvalg med den opgave at bringe orden i den sprogforvirring, der gør sig gældende på mangfoldige områder inden for tekstilterminologien. En ordnet terminologi vil blandt andet have betydning indenfor kvalitetsmærkning, toldnomenklatur etc.

Udvalget har udarbejdet en række foreløbige meddelelser, der har været offentliggjorte til kritik. Flere sådanne meddelelser vil blive offentliggjorte i nummerfølge, efterhånden som udvalgets vedtagelser foreligger. Når udvalgets arbejde kan betragtes som afsluttet, vil der udkomme en endelig publikation, som skal samle alle de foreløbige meddelelser.

Meddelelserne kan af interesserede rekvireres hos Terminologicentralen, Danmarks tekniske Bibliotek, Øster Voldgade 10, København K., sålænge oplag haves.

Forslag 2 FORSLAG TIL TERMINOLOGI VEDRØRENDE SILKE DK 677.41/.45

Natursilke, en (na'tu'r,selgø) flertal mangler (opr. kinesisk: "se" over græsk og latin: "seres"), no. og sv.: natursilke, fr.: soie (f), eng.: silk, ty.: Seide (f).

Fibre fra silkesommerfuglelarvernes kokoner.

Natursilkefibrene er opbygget af æggehvidestoffet fibrion, omgivet af silkelim, der består af æggehvidestoffet sericin (dette sidste fjernes ved afkogning). Den almindelige silkesommerfugl er Bombyx mori, der opdrættes; desuden findes blandt andre: Antheraea paphia, som lever vildt i naturen og spinder kokoner, hvis fibre betegnes *tussahsilke*.

NB. Betegnelsen *natursilke* kan forkortes til *silke*; står ordet *silke* alene, betegner det således udelukkende *natursilke*. Betegnelsen *helsilke* bør und-

gås, da den kan opfattes som en kvantitetsbetegnelse og ikke en kvalitetsbetegnelse.

Afhaspet natursilke.

Afhaspet natursilke, en (lau,hasbøð na'tu'r,selgø) flertal mangler,

no.: hespet natursilke, sv.: avhasplad natursilke, fr.: soie (f) en écheveaux, eng.: reeled silk, ty.: Haspelseide (f).

Kontinuerlige fibre afviklet direkte fra kokonerne. NB. Betegnelsen *afhaspet natursilke* kan forkortes til *haspesilke*.

Grège, en (lgræs)j flertal mangler (af italiensk greggia over fransk grège = rå),

no. og sv.: grège, fr.: grège (f), eng.: grege, raw silk, ty.: Grège (f).

Usnoet eller svagt snoet natursilkegarn bestående af fibre haspet af mindst tre kokoner.

Organzin, en (l'organ, sin) flertal mangler (af byen Urgentsch ved Aralsøen),
no. og sv.: organsin, fr.: organsin (m), eng.: organzine, ty.: Organzin (m).

Natursilkegarn bestående af to eller flere grægetråde, der først er snoet i enten S- eller Z-retning, ca. 500 snoninger pr. m, og derefter er sammen-tvundet i modsat retning med ca. 500 tvindinger pr. m.; anvendes især til kædegarn.

Grenadine, en (l'grenadine) flertal mangler (af byen Granada i Spanien),
no. og sv.: grenadine, fr.: grenadine (f), eng.: grenadine silk, ty.: Grenadinseide (f).

Natursilkegarn bestående af to eller flere grægetråde, der først er snoet i enten S- eller Z-retning, ca. 1700 snoninger pr. m., og derefter er sammen-tvundet i modsat retning med ca. 1600 tvindinger pr. m.

Trame, en (l'trame) flertal mangler (af latin trans = tværs),
no.: tramsilke, sv.: tramesilke, fr.: soie (f) trame, eng.: tram, ty.: Tramseide (f).

Natursilkegarn bestående af to eller flere grægetråde, der er tvundet sammen i Z-retning med fra 100—150 tvindinger pr. m.; anvendes især til skudgarn.

Silkecrêpe eller **Silkekrep**, en (l'selgəkræb) flertal mangler (af latin crispere = krølle),
no.: (silke) krepp, sv.: (silke) kräpp, fr.: crêpe (m) (de soie), eng.: (silk) crepe, crape, ty.: (Seide) Krepp (m), Crêpe (f).

Natursilkegarn med ca. 3000 enten S- eller Z-drejninger pr. m.

Affaldssilke.

Affaldssilke, en (l'auval, selgə), flertal mangler,

no. og sv.: afvallsilke, fr.: déchets (mpl) de soie (f), eng.: silk waste, ty.: Seidenabfall (m).

Natursilkeaffald fra haspning, doublering, tvinding og spinding.

Forskellige betegnelser for silkeaffald er floksilke, floretsilke, flossilke og vatsilke.

Schappe, en (l'sjab eller l'sjabə) flertal mangler (af tysk Schappe = silkeaffaldsgarn),

no.: schappe, sv.: chappe, fr.: chappe (f), schappe, eng.: spun silk, schappe silk, ty.: Schappe (f).

Natursilkegarn spundet af affaldssilke, der er kæmmet før spindingen; fiberlængden er 5—30 cm.

Bourette, en (l'bu'rædə) flertal mangler (af latin borax, spansk borato, fordi der bruges borax ved fremstillingen),

no. og sv.: bourette, fr.: bourette (f), eng.: bourette silk, silk noils, ty.: Bourette (f).

Natursilkegarn spundet af affald fra schappe-spinding; fiberlængden er under 5 cm.

Betyngt silke.

Betyngt silke, en (be'tøŋ'əð, selgə) flertal mangler,
no.: fortyngt silke, sv.: förtyngad silke, fr.: soie (f) chargée, eng.: loaded or weighted silk, ty.: chargierte Seide (f).

Natursilke, der er gjort tungere ved en behandling med forskellige uorganiske eller organiske materialer, som optages af silken.

Parisilke, en (l'pa'ri, selgə) flertal mangler (af latin par = lige),

no. og sv.: parisilke, fr.: soie (f) chargée jusqu'à l'équivalent du poids perdu par le décreusage (m), eng.: silk weighted equal to the amount of weight lost by scouring, ty.: Pariseide (f).

Natursilke med en betyngning svarende til vægttabet ved sericinets afkogning.

Betyngningen over pari angives i procent af parivægten.

Forslag 3 FORSLAG TIL TERMINOLOGI VEDRØRENDE ULD DK 677.31/.35

Uld, en (l'ul') flertal mangler,

no. og sv.: ull, fr.: laine (f), eng.: wool, ty.: Wolle (f).

Ved uld forstås fårets hårbeklædning.

NB. Andre dyrehår skal betegnes ved tilføjelse af dyrenes navne, for eksempel angora- (fra angorakaninen), mohair- (fra angorageden), kashmir-, alpaka- og kameluld.

Uldhår, et (l'ul'hå'r) flertal det samme, også betegnet bundhår, grundhår, dunhår.

no.: ullhår, sv.: ullhår, fjunhår, bottenull, fr.: duvet (m), poil (m), eng.: wool, ty.: Wollhaar, Flaumhaar (n).

Bøjelige, krusede eller bølgeformede hår med eller uden marv.

Dækhår, et (l'dæghå'r) flertal det samme,
no.: dekkhår, sv.: täckhår, grannhår, fr.: jarre (m), eng.: beard hair, ty.: Grannenhaar (n).

Lange, grove, svagt bølgeformede hår, som ofte har marv.

Stikkelhår, et (l'sdegəl'hå'r) flertal det samme, og så kaldet dødhår,

no.: dødhår, stikkelhår, sv.: dödhår, stickelhår, fr.: brin (m) court et raide, eng.: kemp, ty.: Stichelhaar, Schielhaar (n).

Hår med megen marv og nedsat evne til at optage farvestoffer.

Ren uld, en (l're'n, ul') flertal mangler,

no. og sv.: ren ull, fr.: laine (f) pure, eng.: pure wool, ty.: reine Wolle (f).

Betegnelse for garn fremstillet af ny uld, samt for varer af sådant garn, eventuelt indeholdende højst 5 % effektgarner af andre fibre.

Heluld, en (l'he'lul') flertal mangler,

no. helull, sv.: helylle (n), fr.: tout laine (adj.), eng.: all wool, ty.: Reinwolle (f).

Betegnelse for garn fremstillet af ny uld eller oprevet materiale af ren uld, eventuelt indeholdende højst 3 % af andet materiale, samt for varer af et sådant garn med højst 5 % effektgarner af andre fibre.

Halvuld, en (l'hal, ul') flertal mangler,

no.: halvull, sv.: halvylle, fr.: demi-laine (f), eng.: half wool, ty.: Halbwole (f).